

L'empresonament a Catalunya

Observatori del Sistema Penal
i els Drets Humans

ASSAIG

EDICIONS
DE
1984

Després dels vint anys de competències executives en matèria penitenciària, l'**Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona** presenta aquest treball sobre les **condicions de l'empresonament a Catalunya**. Es tracta d'una recerca que centra la seva atenció en els **aspectes problemàtics i, molt especialment, en aquells** que generen **situacions d'indefensió als empresonats/des o que vulneren els seus drets fonamentals**. Una recerca, també cal dir-ho, que l'Administració Penitenciària catalana va tractar de vetar, posant un cop més de manifest l'opacitat que ha caracteritzat la política penitenciària portada a terme fins ara. L'obra es distribueix en 12 àrees temàtiques, en les quals s'han descrit **175 situacions problemàtiques**, alhora que s'estableixen també **14 problemàtiques** eix que són definitòries del sistema penitenciari català. Les informacions i reflexions que es recullen mostren, d'una banda, la necessitat d'anar cap a altres polítiques per afrontar la comissió d'actes delictius i, de l'altra, les actuacions imprescindibles i urgents per tal de reduir les conseqüències negatives de l'empresonament, així com la indefensió i la vulneració de drets fonamentals.

L'**Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (OSPDH) de la Universitat de Barcelona** fou creat l'any 2001 i acull diversos investigadors d'aquesta i d'altres universitats públiques catalanes, provinents de diferents disciplines, tots ells amb llarga experiència en la recerca penal i penitenciària, duent a terme diverses investigacions en aquest àmbit. Alhora, l'OSPDH és capdavanter en el procés de consolidació de l'**OBSERVATORI EUROPEU DEL SISTEMA PENAL i PENITENCIARI**, que ha sol·licitat al Comitè per la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa l'atorgament de l'estatus d'òrgan consultiu en matèria de política criminal i penitenciària.

18 €

ISBN 84-96061-30-2

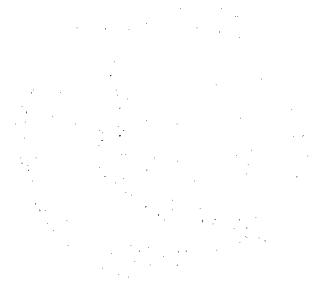

9 788496 061309

EDICIONS
DE
1984

Observatori del Sistema Penal
i els Drets Humans

L'EMPRESONAMENT
A CATALUNYA

Edicions de 1984
Barcelona

L'empresonament a Catalunya
© Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans

Primera edició: abril de 2004

Disseny de la coberta: Enric Satué
© d'aquesta edició: Edicions de 1984, S.L.
Pujades, 74-80 - 08005 Barcelona
Correu: 1984@edicions1984.com
www.edicions1984.com

ISBN: 84-96061-30-2
Dipòsit legal: B.16.154-2004

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del «copyright», sota les sancions establertes a la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic.

OBSERVATORI DEL SISTEMA PENAL
I ELS DRETS HUMANS
UNIVERSITAT DE BARCELONA

AUTORS

JOSEP M. GARCIA-BORÉS i ESPÍ

Doctor en Psicologia per la Universitat de Barcelona
Professor Titular de la Universitat de Barcelona, Departament de Psicologia Social

ELISABET ALMEDA i SAMARANCHI

Doctora en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona
Professora Titular de la Universitat de Barcelona, Departament de Sociologia i Anàlisi de les Organitzacions

IÑAKI RIVERA BEIRAS

Doctor en Dret per la Universitat de Barcelona
Professor Titular de la Universitat de Barcelona, Departament de Dret Penal i Ciències Penals

MÒNICA ARANDA OCAÑA

Llicenciada en Dret per la Universitat de Barcelona
Master Europeu «Sistema Penal i Problemes Socials»,
Universitat de Barcelona
Professora del Graduat en Criminologia de la Universitat de Barcelona.

NÚRIA MONFORT i SORIA

Llicenciada en Dret per la Universitat de Barcelona
Master Europeu «Sistema Penal i Problemes Socials»,
Universitat de Barcelona
Advocada en exercici

GABRIEL MIRÓ i MIQUEL

Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona
 Master Europeu «Sistema Penal i Problemes Socials»,
 Universitat de Barcelona
 Advocat en exercici

JUAN BERASATEGI LACHÉN

Llicenciat en Dret per la Universidad de Deusto
 Auxiliar Tècnic de Suport legal a Associacions,
 Universitat Autònoma de Barcelona

MARC ÀLVAREZ i ARIAS

Educador

ÍNDIX GENERAL

PRESENTACIÓ DEL RECTOR DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA	13
EMMARCAMENT, CONTINGUTS I OBSTACULITZACIONS DELS RESPONSABLES POLÍTICS	15
DESCRIPTIVA	25
Delimitacions legislatives	25
Estructura Administrativa del Sistema Penitenciari a Catalunya	26
Els centres penitenciaris	28
Els funcionaris penitenciaris	36
La població reclusa	37
CAPÍTOL 1. EL TRACTAMENT PENITENCIARI	41
Objectius i condicions generals del tractament	41
Orientació teòrica de la intervenció	45
Continguts i implementació de la intervenció	47
Avaluació dels interns/es	56
Valoració dels resultats del tractament	63
CAPÍTOL 2. EL RÈGIM PENITENCIARI	69
Definició i objectius generals	69
Tipus de règim i formes especials d'execució	73
Graus de classificació	76
Permisos de sortida	84
Règim disciplinari	94

CAPÍTOL 3. CONDICIONS DE VIDA I VIDA QUOTIDIANA A LA PRESÓ	105
Regulació de la vida diària	105
Massificació i habitabilitat	115
Assistència sanitària i higiene	123
Clima social i interaccions a l'interior	137
Conduccions i trasllats	142
Visites i nexes amb l'exterior	146
 CAPÍTOL 4. INSTÀNCIES I RECURSOS DE PROTECCIÓ I GARANTIA DE DRETS	153
Instàncies administratives	154
Jurisdicció penitenciària	159
Assistència jurídica	164
 CAPÍTOL 5. ESTRANGERIA	171
 CAPÍTOL 6. DONES	177
 CAPÍTOL 7. SALUT FÍSICA I MORTALITAT	187
 CAPÍTOL 8. TORTURES I MALTRACTAMENTS	195
 CAPÍTOL 9. DROGODEPENDÈNCIES	211
 CAPÍTOL 10. EFECTES PSICOLÒGICS	223
 CAPÍTOL 11. LLARGUES CONDEMNES	233
 CAPÍTOL 12. TREBALL PENITENCIARI	239
 CAPÍTOL 13. CONCLUSIONS	263
<i>Les problemàtiques eix</i>	265
Cap a una altra política criminal i penal	300
Actuacions possibles dins l'actual marc: <i>Les situacions problemàtiques pal·liables</i>	319

<i>Actuació respecte a les situacions problemàtiques reduïbles</i>	320
<i>Resolució immediata de les situacions problemàtiques evitables</i>	327
 REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	333